

RAPORT Z ETNOGRAFICZNYCH BADAŃ TERENOWYCH WE WŁADYSŁAWOWIE

zrealizowanych w ramach projektu „Schronienie - klimat, migracje, dziedzictwo”
przez osoby studenckie z Instytutu Antropologii i Etnologii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Praktyki etnograficznych badań terenowych
Władysławowo, 18-27.04.2023 r.

Kierownicy praktyk:
dr Robert Rydzewski
dr. Hannah Wadle

Instytucja organizująca:
Instytut Antropologii i Etnologii
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Liczba badaczy-studentów/ek/x: 10
Rok studiów: I rok, studia licencjackie
Rodzaj zajęć: obowiązkowy moduł praktyk terenowych
Liczba dni: 10

 schronienie

shelter

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

M N
Muzeum
Narodowe
w Gdańsku G

Cel oraz miejsce praktyk terenowych

Podstawowym celem 10-dniowego wyjazdu terenowego do Władysławowa na Pomorzu/Kaszubach było **zdobycie etnograficznego doświadczenia badawczego** przez młodych badaczy na wczesnym etapie studiów. Oznaczało to zarówno **zapoznanie się z nieznanym miejscem, jego przeszłością i współczesnymi problemami, lokalnymi społecznościami i sposobami życia**, jak i **wypróbowanie etnograficznych metod badań**. Do metodologii etnograficznych zalicza się przede wszystkim obserwację uczestniczącą, rozmowy i wywiady, ale także mapowanie, nagrania terenowe i fotografię. Studenci mogli **swobodnie wybierać** własne **tematy**, a tym samym znaleźć problematykę tego konkretnego miejsca i jej społeczności. Innym aspektem praktyki terenowej był **rozwój studentów jako grupy i zespołów badawczych**. Podczas praktyk terenowych poruszono kilka **celów zrównoważonego rozwoju**, które zostaną wymienione poniżej.

Schronienie tematycznie ewoluowało niemal organicznie z projektów badawczych studentów, a z każdym dniem obserwacji uczestnicy rozwijali nowe perspektywy i powiązania z tematem przewodnim.

Trening metodologiczny w obszarze badań etnograficznych

Obserwacja uczestnicząca; formalne i nieformalne sytuacje **wywiadów**; **nagrania terenowe**; **fotografia obserwacyjna/etnograficzna**; **etyka badawcza**; sporządzanie notatek i notatników; **autorefleksja**; wzajemne **informacje zwrotne**.

Wiedza regionalna

Studenci zaangażowali się w **wielowarstwową historię** i złożone **współczesne problemy** w regionie Kaszub, w tym kwestie **tożsamości lokalnej i regionalnej** odzwierciedlone w języku, rzemiośle i muzyce; przecięcia **tożsamości etnicznych i płciowych**; turystykę i **przedsiębiorczość turystyczną** oraz **gospodarkę rybacką** w nadmorskim kurorcie; **świadomość klimatyczną i aktywizm środowiskowy**; dostępność, uczestnictwo i integrację w publicznych instytucjach kulturalno-edukacyjnych na kaszubskim wybrzeżu.

Procesy grupowe

Od momentu przyjazdu studenci organizowali swój czas badawczy głównie **samodzielnie**, układali swoje trajektorie badawcze oraz spotkania z rozmówcami w małych jednostkach badawczych liczących od jednej do dwóch osób. Podczas całego pobytu dzielili się doświadczeniami badawczymi jako grupa, słuchając nawzajem swoich codziennych relacji i udzielając **informacji zwrotnych podczas** naszych **codziennych wieczornych spotkań**.

Globalne cele zrównoważonego rozwoju

Praktyki badawcze w terenie jako całość oraz tematy badawcze uczestniczących studentów **dotyczyły** następujących **celów zrównoważonego rozwoju** (SDG):

- wysokiej jakości edukacja (4);
- równość płci (5);
- godna praca i wzrost gospodarczy (8);
- zmniejszenie nierówności (10);
- zrównoważone miasta i społeczności (11);
- działania na rzecz klimatu (13);
- życie pod wodą (14);
- życie na lądzie (15);
- partnerstwa na rzecz celów (17)

Schronienie: tematy i ich przecięcia

Tematy wybrane przez uczniów i ich powiązania z projektem „Schronienie – klimat, migracje, dziedzictwo“.

Schronienie stało się ważnym punktem odniesienia dla wszystkich grup i poszczególnych uczniów, choć również nasyconym różnymi znaczeniami.

Wskazano tutaj pierwsze nakładające się na siebie elementy:

Tematy	Przecięcia efektów badan z tematem projektu
Turystyka i przedsiębiorczość turystyczna	Wyjazd z miasta w sezonie jako ochrona przed turystyką. Rekompensata za brak połowów i praca w turystyce jako ochrona przed szkodami środowiskowymi spowodowanymi nadmiernymi połowami. Powroty turystów (przez lata i pokolenia) jako ciągłość i schronienie przed zmieniającymi się czasami.
Koła Gospodyń Wiejskich	Intersekcjonalne przestrzenie dla kobiecej i regionalnej tożsamości i ekspresji: przestrzenie dla kobiet od kobiet; dla Kaszubów od Kaszubów: Zmiany w organizacji w miarę upływu czasu, coraz bardziej kaszubska tożsamość zyskuje większą legitymizację i staje się częścią autoekspresji oraz wspólnych praktyk rzemieślniczych i artystycznych występów. Intymna, bezpieczna przestrzeń do odkrywania i kwestionowania wizerunków osób w zaawansowanym wieku.

Biblioteka jako wspólna przestrzeń	<p>Biblioteki jako bezpieczne przestrzenie dla mobilnych osób i grup (osoby w kryzysie bezdomności, uchodźcy z Ukrainy, turyści). Miejsca spotkań lokalnej społeczności. Książki i literatura jako schronienie. Biblioteki starają się uczynić przestrzeń schronieniem dla wszystkich, jednak budynki wymagają inwestycji w celu adaptacji/remontu dla osób z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie. Aktywne inicjatywy zachęcające do korzystania z bibliotek, zmieniająca się rola bibliotek w społeczeństwie, w tym na obszarach wiejskich.</p>
Haft	<p>Organizacje, które promują haft i gromadzą społeczność hafciarek jako schronienie. Szkoly jako miejsca pierwszego kontaktu z haftem, a później miejsca zajęć z haftu. Jako sposób na oznaczenie i oznakowanie regionu. Haft jako forma tworzenia domu i utrzymywania powiązań i rozróżnień/rysowania granic, negocjowania standardów estetycznych domu.</p>
Muzyka ludowa i tradycja	<p>Muzyka jako ostoja języka i tożsamości kaszubskiej. Muzyka kaszubska zmienia się i dostosowuje do nowych stylów muzycznych i powiązań (np. Rap). Turystyka i sezon letni jako schronienie dla muzyki, turystyka tworzy popyt na muzykę.</p>
Aktywizm klimatyczny	<p>Tabuizacja zagrożeń klimatycznych jako schronienie przed obawami przed konsekwencjami. Centrum badawcze i szkoła jako punkty wyjścia dla zaangażowania aktywistów (instytucje edukacyjne).</p>

Spis zebranych danych badawczych

Przedmiot	Jednostka	Ilość
Wywiady	liczba	29
Godziny nagrań wywiadów	hh:mm:ss	17:41:13
Rozmowy etnograficzne	liczba	26
Notaki Etnograficzne	strony A4	92
Zdjęcia	liczba	1767
Nagrania dźwiękowe	liczba	29
Łączna liczba dni obserwacji (liczba osób x liczba dni)	liczba	73
Szacowana liczba bezpośrednich uczestników badania	liczba	52

Wnioski i perspektywy

Praktyka badawcza w terenie przebiegała zgodnie z planem, a studenci byli w stanie ukończyć swoje projekty ku naszemu i ich zadowoleniu.

Po powrocie z Władysławowa przeprowadziliśmy kolejne spotkania z grupą, aby wesprzeć ich w prezentacji projektu i rezultatów projektu na planowanej wystawie i stronie internetowej - archiwum cyfrowym powstających w ramach projektu "Schronienie – klimat, migracje, dziedzictwo" w Oddziale Etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Oceniliśmy zbieżności między projektami, a także zidentyfikowaliśmy kluczowe obszary, które nabierają szczególnego znaczenia w odniesieniu do pojęcia schronienia, zwłaszcza w czasach zmian.

Rozważaliśmy również kwestię schronienia w kontekście klimatu, migracji i dziedzictwa, oceniając, które z naszych ustaleń pasują do jednego z tych podtematów.

Bardzo produktywna burza mózgów i sesja mapowania myśli wykazały liczne nakładanie się i bogate odkrycia dla każdej z dziedzin.

Aby zorganizować prezentację badań, powołaliśmy komitet, którego członkowie będą koordynować pracę grupy.

Powołaliśmy również komitet wizualny, którego członkowie pracują nad koncepcją wizualizacji i komunikowania wyników w przestrzeni cyfrowej.

Podczas praktyki terenowej odnotowano znaczne zainteresowanie ze strony lokalnych mediów, a członkom grupy zaoferowano między innymi możliwość opublikowania podsumowania pobytu badawczego w lokalnej gazecie. Inni członkowie grupy zostali zaproszeni do powrotu do swoich informatorów i ponownego spotkania się z nimi w późniejszym terminie.

Pokazuje to jakość relacji, które młodzi badacze byli w stanie zbudować podczas swojego pobytu.

Grupa jest bardzo zmotywowana do przygotowania swojego wkładu w projekt „Schronienie – klimat, migracje, dziedzictwo”. Jest to z pewnością również zasługa miłego i pouczającego powitania w Oddziale Etnografii MNG pierwszego dnia praktyki badawczej w terenie, która zapoczątkowała cały pobyt badawczy w regionie.

Informacyjna i dobrze przygotowana odprawa na temat projektu "Schronienie" przed naszym przyjazdem online była kolejnym czynnikiem motywującym dla grupy młodych etnologów z Poznania.

dr Robert Rydzewski, dr. Hannah Wadle – kierownicy praktyk

Instytut Antropologii i Etnologii
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu